

Batuhan Demir: *Evet, Bruce Fink'e ait Lacancı Psikanalize Bir Giriş kitabı var. Sayın Izcovich'in kitabı için de sapkın yapı hakkında kliniğe bir giriş diyebilir miyiz?*

Oğuzhan Nacak: Öncelikle bu röportajı düzenlediğiniz için teşekkür ederim. Bruce Fink'in kitabını okuyanlar biliyordur, gerçekten çok güzel bir kitap. Lacancı psikanalizin ne olduğuna dair okuyucuya hem giriş düzeyinde bilgi veren aynı zamanda da giriş düzeyinde kalmayan bir kitap. Yani yer yer anlaması kolay, yer yer anlaması zor olan ve belki de Türkçede net bir şekilde Lacancı kliniğe odaklanmış olan ilk kitap. Bu açıdan baktığımızda belki de Türkiye'deki Lacancı hareketin başlangıcına da bir katkısı olmuştur. Ya da başka bir ifadeyle, bu kitap söz konusu başlangıcın bir ürünü olarak da değerlendirilebilir.

Luis Izcovich'ın kitabına gelirse, bu kitap için de benzer bir şeyler söylemek mümkün: Sapkınlığa bir giriş kitabından daha fazlası olan bir kitap bu. Çünkü kitabı okuyanlar görecektir, anlaması, ele geçirmesi çok kolay olmayan bir takım noktalar var kitapta. Lacan'ın tüm seminerlerini boydan boya kat eden bir metinden bahsediyoruz. Metin aslında çok uzun değil, çünkü kitap Izcovich'in Avusturalya'da verdiği, üç gün süren bir seminer serisinin kitaplaştırılmış hali. Bu seminerin diğer bir özelliği de dinleyicilerin içerisinde deneyimli Lacancı psikanalistlerin de olması. Dolayısıyla yer yer kitabın zorlaştığını söylemek, ama yer yer de çok açık olduğunu söylemek mümkün. Bu kitabın özelliği şu: Özellikle Fransızcada sapkınlık üzerine yazılmış birçok metin var, ama İngilizcede sapkınlık üzerine yazılmış metin bulmak çok kolay değil. Sapkınlık üzerine İngilizce yazılmış Lacancı çok fazla kaynak yok. Luis Izcovich'in verdiği seminer İngilizce olarak verilmiş bir seminer ve dolayısıyla İngilizce konuşulan dünya için de Lacancılık açısından önemli bir katkı.

Sapkınlıkta Aşk, Arzu ve Jouissance, Lacancı psikanalizin sapkınlığı nasıl ele aldığını anlatan bir kitap. Bu noktada şunu da söylemek önemli: Sapkınlığı tabii ki gündelik anlamda kullanmıyoruz. İnsanlar bu kavramı duyduğunda zihinlerinde birçok şey canlanıyor normal olarak. Çünkü sapkınlık birçok bağlamda kullanılıyor: normdan sapma, dinden sapma vs. Kavram olarak sapkınlık birçok farklı ideolojide kullanılan bir terim, ama tabii ki psikanaliz içerisinde, Freud'un kullandığı haliyle ve sonra Lacan'ın geliştirdiği haliyle sapkınlık, normla, dinden sapmayla, ahlaktan sapmayla ilgili bir kavram değil. Tabii ki tüm bunlarla ilişkili, ama bunlara indirgenebilecek bir kavram değil. Dolayısıyla Izcovich aslında bu metinde Freud'un ve Lacan'ın perspektifi açısından sapkınlığın ne anlama geldiğini, sapkınlığın ne olarak anlaşılması gerektiğini ve ne olarak anlaşılmaması gerektiğini çok net bir şekilde bize anlatıyor.

Kitabın bir diğer avantajı da şu: Bu metin seminerlerden olduğu için Luis Izcovich'in anlattığı kısımla ilgili ortaya çıkan soruları insanlar Luis Izcovich'e sormuş. Dolayısıyla okuyucunun bazen kitabı okurken anlamadığı noktaları, o metnin içinde tam içinden çıkamadığı noktaları her bölümün sonundaki soru cevap kısmında bulabilme şansını var. Özetlersek en temelde şunu söylemek mümkün: Bu kitap Freud'un ve Lacan'ın sapkınlıkla ilgili söylediği şeyleri baştan sona kat eden, önemli noktaları bizim gözümüzün önüne seren bir kitap. Eğer bu konuyla daha ileri boyutta ilgilenmek isteyenler varsa onlara Lacan'ın ve Freud'un metinlerinde nerelere bakmamız gerektiğini bize çok net bir şekilde gösteriyor. Ve tüm bu kavramları çok rafine bir şekilde bize ileten anlatan bir metin var karşımızda.

Dolayısıyla dediğim gibi, kitabı okuyan bir kişi yer yer zorlandığını hissedebilir ama bu iyi bir şey, çünkü Lacan analistlere şöyle bir tavsiye veriyordu: "Hastaları dinlerken onları anlamaya çalışmayın." diyordu. Dolayısıyla psikanaliz ile ilgili bir metni okurken de her şeyi anlamaya

çalışmaktan kesinlikle ve kesinlikle kaçınmak gerekli Zaten böyle bir iddia ile bir şeyi okumaya başlamak sadece psikanaliz için değil felsefe için de veya diğer disiplinler için de problemlidir. Bir kitabı okurken her şeyi anlamaya, her şeyi yüzde yüz zihne kazımaya çalışmaya gerek yok. Şu yüzden gerek yok: Çünkü böyle bir şey kendi içinde imkânsızdır. Bir şeyleri anlayabilmek için önce her şeyi anlayamayacak olmayı kabul etmek gerekir, simgesel kastrasyonu üstlenmek gerekir. Dolayısıyla Lacan'ın analistlere verdiği öneriden ilham alarak ben de belki şöyle bir şey söyleyebilirim: Bu kitabı okurken her şeyi anlamaya çalışmayın.

Batuhan Demir: *Bununla ilgili bir şey diyecektim. Ben sizin derneğin okumalarıyla tanışmıştım Lacancı klinikle. Siz bu kitap okumalarına başlamadan önce Bruce Fink'in bu kitabı ile ilgili: "Bu sadece bir giriş kitabı, bittiğinde Lacan'ın tümüne hakim olduğunuzu düşünmeyin" diye uyarıda bulunmuşsunuz. Herhalde bu da bir uyarı olur diğer okuyuculara, "Izcovich'in kitabını okudum, tamam, ben sapkınlıkla ilgili her şeyi biliyorum" gibi bir durum olamaz.*

O. Nacak: Kesinlikle çok doğru söylüyorsun. Bruce Fink' in kitabının adının *Lacancı Psikanalize Bir Giriş* olması kesinlikle tesadüf değil. Çünkü Lacancı psikanalize girilebilecek birçok kapı var, birçok nokta var. Izcovich'in kitabı ise kesinlikle bütün bir sapkınlık teorisini anlamayı, Freud'un ve Lacan'ın sapkınlıkla ilgili tüm söylediklerini tamamen ele geçirmeyi vaat etmiyor. Daha ziyade bize Freud'un ve Lacan'ın sapkınlık teorisinin ne kadar zengin olduğunu gösteren, bize bu teoriyi anlamak için çok önemli gereçler sunan ve bizi daha fazlasını okumaya ve keşfetmeye iten bir metin bu.

B. Demir: *Izcovich sapkınlığın Lacancı klinik içinde var olup olmadığı hakkında tartışmalara değiniyor kitabın başlangıcında. Peki, günümüz klinik pratiğinde Lacancı yapılardan hala bahsedebilir miyiz?*

- Bu önemli bir soru. Lacancı yapılar dediğimizde aslında öznel yapıları kastediyoruz. Öznel yapılar konusunda Lacan çok net bir şekilde Freudcudur. Freud üç tane temel tanı kategorisinden, üç temel yapıdan bahseder: psikoz, nevroz ve sapkınlık. Lacan için de üç tane yapı söz konusudur: psikoz, nevroz ve sapkınlık. (Ve Lacan'a göre –bilmeyenler için söyleyeyim– borderline gibi psikozla nevroz arasına yerleştirilmiş bir tanı kategorisi ya da bir öznel yapıdan bahsetmek mümkün değildir). Dünyada yaşayan her bir özne bu üç yapıdan birinin içerisinde. Yani dünyada hiçbir özne yoktur ki, dünyada hiçbir insan yoktur ki psikoz, nevroz ya da sapkınlığın dışında konumlansın. Bu çok önemli bir nokta.

Dolayısıyla yapı derken aslında öznel yapıyı kastedtiğimizi, öznel yapı derken de bir hastalık, düzeltilmesi gereken bir patolojik durumu kastedmediğimizi anlamak gerekiyor. Aslında yapıyı dünyada var olma biçimleri olarak adlandırabiliriz. Öznenin kendi bedeniyle, cinsellikle, dille, büyük Ötekiyle karşılaşmasının özne üzerinde yarattığı bir takım yapısal etkileri kastediyoruz ve yapı öyle bir şey ki bu yapılar arasında bir geçiş de söz konusu değil. Yani psikotik birisinin nevrozik birisine dönüşmesi, nevrozik birisinin sapkına dönüşmesi söz konusu değil. Bu yapılardaki temel ayırım ise öznenin kastrasyon karşısında aldığı konumla ilgili.

Bunu şöyle özetlemek mümkün: Bir nevrozik, kastrasyonla karşı karşıya geldiğinde buna bastırma ile yanıt verir. Bastırma, nevrozun kurucu unsurudur. Bir psikotik öznenin kastrasyona verdiği yanıt men etmedir. Bir sapkın için ise kastrasyona verilen yanıt inkârdır.

Sapkinliğin bir yapı olup olmadığına dair soru Lacancı psikanaliz içerisinde bir tartışma konusu. Bazı Lacancı psikanalistler sapkinliğin bir yapı olmadığını, Lacan'ın sapkinliği kendi teorisini ilerletmek için öne sürdüğü mantıksal bir kavramsallaştırma olduğunu, dolayısıyla tüm öznelere ya nevrozik ya da psikotik olduğunu söylüyor. Izcovich ise bu konuda çok net: Lacan'ın öğretisinin başından sonuna kadar sapkin yapı fikrini koruduğunu ifade ediyor. Sapkinliğin bir öznenin kastrasyona ve büyük Ötekinin arzusunun verdiği çok eşsiz bir yanıt olduğunu ve bu yanıtın bir yapıya işaret ettiğini söylüyor.

Sapkinlik Lacancı psikanaliz açısından bir yapıdır ve şunu tekrar etmekte fayda var: Lacancı psikanaliz açısından sapkinlik dediğimizde bir takım aşırı cinsel pratiklerden, aşırı eylemlerden bahsetmiyoruz. Normun dışında kalan, insanlara rahatsızlık veren bir takım cinsel pratiklerden bahsetmiyoruz. Sapkinliğin bunlarla hiç alakası yok demek istemiyorum, tabii ki var, fakat bunlar nevrozda ve psikozda da görebileceğimiz pratikler. Bunu söylüyorum çünkü bugün Lacancı psikanaliz haricindeki sapkinlik literatürüne baktığımızda hemen hemen tüm sapkinlik vakalarının adli olaylarla ilişkili olarak ele alındığını görüyoruz.

Tabii burada şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Sağlıklı, normal bir cinsel ilişki tanımlamak mümkün müdür? Çünkü eğer birileri sapkinliğin normdan sapma olduğunu iddia edecekse, ilk önce normal bir cinsellik tanımlamaları gerekiyor. Aslında bu, Freud'un 1905 yılında *Cinsellik Üzerine Üç Deneme* metninde etraflıca ele aldığı bir konu. Freud bu metinde şöyle bir örnek veriyor: Bir bebek karnını doyumak için annesinin memesini emiyor, buraya kadar bir problem yok, burada ihtiyaç düzeyindeyiz. Fakat zamanla çocuk, emme faaliyetinin kendisinden keyif almaya başlıyor. Yemek için duyulan ihtiyaçtan, yemekle neredeyse hiçbir ilgisi kalmamış olan bir tür haz alma yoluna sapsmış bir faaliyete geçiş söz konusu burada. Dolayısıyla aslında Freud için cinsellik tam olarak bu noktada ortaya çıkan bir şey. Kendi hedefinden kendi amacından sapsmış olan bir faaliyet cinsellik.

Batuhan Saç: *Şimdilerde anmayı çok keyif aldığım teyel/teğel meselesi de buna yakın. Bu çok önemli bir nokta. Mesela terzi belirli parçaları bir araya getirmek için eğer bu siyah kumaşsa beyaz bir teyel atar, o kumaşı dikene kadar o teyel durur, ve sonra çıkartır. Yani aslında dürtü de sanki nesnesiyle böyle her an kopabilir bir ilişkisi varmış gibi.*

O. Nacak: Kesinlikle, tam olarak insanın kendi biyolojisinden uzaklaşması cinsel bir mahiyet taşıyor Freud ve Lacan için. Aslında Freud'da bunun önsezilerini görüyoruz, Freud bunu böyle açıkça söylemiyor ama Lacan bunu daha açık bir şekilde ifade ediyor. Lacan kaygı üzerine verdiği X.Seminer'de, hem dürtü nesnesi hem de arzuya neden olan nesne olarak *objet petit a* kavramını ele alıyor. Bu noktayı şimdilik bir kenara bırakalım.

Normal bir cinsel ilişki tanımlamak mümkün mü sorusuna geri dönelim. Bu aslında Lacan'ın teorisinin en temel tezlerinden bir tanesiyle ilişkili: Cinsel ilişki yoktur. Bu cümle ne anlama geliyor peki? İki insan arasında tam bir doyuma, tam bir tatmine imkân veren bir karşılıklık olmadığı anlamına geliyor bu ifade. Bunu daha anlaşılır bir şekilde söylersek, iki insanın bir araya gelip bir bütün oluşturması mümkün değildir, yani $1+1=1$ diye bir formül yoktur. Ama tabii böyle bir ideal, böyle bir hayal söz konusu. Bu ideali birçok insanda, birçok öznedede görmek mümkün. Dolayısıyla cinsel ilişki yoktur derken Lacan'ın kastettiği şey, bu konuda tüm insanlığa uygulanabilecek, insanlara garanti verebilecek bir formülün olmaması.

Psikanaliz açısından normal cinsellik diye bir şeyden bahsetmek mümkün değil. Dolayısıyla sapkinlik, bir takım sapkin cinsel davranışlara indirgenebilecek bir şey değil. Izcovich'ten

alıntılırsam, sapkınlığı normdan sapma olarak düşünmeye başladığımızda söylenebilecek tek şey ideolojinin içimize sızmış olduğudur. Sapkınlığı böyle tanımlarsak, çağdan çağa değişen bir kavramdan bahsediyoruz demektir ki bu da yapı fikrine terstir. Örneğin Antik Yunan'da erkek homoseksüelliği normdu. Dolayısıyla oradaki heteroseksüel öznelere sapkın olduğunu mu söyleyeceğiz? Ya da Freud'un zamanına bakarsak, homoseksüellik sapkınlık olarak ele alınıyordu. Birçok psikiyatrist tarafından eşcinsellik hastalık olarak ele alınıyordu. Günümüze bakarsak, karşılıklı rıza söz konusuysa isteyenin istediğini yapabildiği bir çağdayız. O zaman günümüzde sapkınlıktan söz etmek mümkün değil mi diyeceğiz? Hayır, tabii ki demeyeceğiz, çünkü bizim baktığımız nokta bu değil. Ne neoliberal ne muhafazakâr ne de başka bir ideolojinin boyunduruğu altında düşünmediğimiz bir şeyden, yani yapıdan bahsediyoruz. Dolayısıyla bu bizi en baştaki soruya geri götürüyor: Öyleyse sapkınlığı nasıl düşünmek gerekiyor? Sapkınlık ne? Sapkınlık öznel bir yapıdır. Öznenin dünyada var olma biçimlerinden bir tanesidir. Bir öznenin kendi eksiğiyle ve ötekinin eksiğiyle ilişkilenebilmesinde ortaya çıkan bir stratejik konumdur.

B. Demir: *Cinsel ilişki yoktur derken tam olarak birleşmemekten bahsediyorsunuz. Oradaki birleşme ve sonra ayrılma için buraya bir atıf var mı, hiç bunun üzerine düşünülmüş mü sapkınlık üzerine?*

O. Nacak: Buna atıf var ama sapkınlık üzerinden değil. Lacan *XI. Seminer*'de Arsitophanes'in mitinden bahsediyor. Aristophanes'in *Şölen*'de anlattığı hikâyeye göre insanlar en başta çift cinsiyetli bir bütündür. Yuvarlak top şeklindeki bu canlılar mutlu mutlu ortalarda yuvarlanırken çok gürültü çıkarırlar ve tanrıları kızdırırlar. Zeus öfkelenir ve onları kadın ve erkek olarak ikiye ayırır ve bu andan itibaren her cinsiyetli varlık kayıp öteki yarısını bulmaya çabalar. Lacan bu miti bu şekilde kabul etmiyor. İnsan varlığının kaybolan bir yarısı olduğunu ve insanın hep onun arayışında olduğu şeklindeki mitin doğru olmadığını söylüyor. Elbette Lacan'a göre insanda bir kayıp söz konusu ama bu kayıp onun varlığıyla ilgili bir kayıp.

B. Saç: *Konuyu başka yöne çekebilir ama Didier Anzieu'nun Deri Ben kitabında "ortak derilenme"den bahseder. Belki o da Platon'la okunabilir. Ama Lacan deri hakkında ne demiştir, demiş midir, bilmiyorum.*

O. Nacak: Senin sorduğun soruyu açmadan önce şunu söyleyeyim: Lacan'ın cinsel ilişki yoktur formülüyle kastettiği şeylerden birisi, insanın hiçbir zaman kendi ideal öteki yarısını bulamayacağı ve dolayısıyla ötekiyle bir olmanın imkânsız olduğu. Klinikte bunu düşünmek o kadar faydalı oluyor ki... Çünkü terapiye gelen insanların ya da analize gelen insanların en temel sorunlardan bir tanesi ideal bir eş ya da ideal bir partner arayışı oluyor. Bu öyle bir partner olacak ki onun bütün eksiğine, onun bütün sorularına yanıt oluşturabilecek ve onun eksiğini tamamlayabilecek. İşte psikanalizin sağladığı şeylerden birisi, öznenin böyle bir şeyin mümkün olmadığını anlaması. Bu, basit gibi görünen ama çok zor kabullenilen bir hakikat. Bu, aslında kastrasyonu kabul etmek demek.

Öznenin eksiğinin başka birisiyle alakalı olmadığını, Lacan'ın dediği gibi kendi varlığına dair bir eksiklik olduğunu ve bu eksikle hayatına devam etmesi gerektiğini anlaması özneye birçok imkân sağlıyor. Çünkü insanlar hayatlarını böyle bir ideal partner bekleyerek geçirebiliyor. Tabii evde oturup da bekliyorlar demiyorum, birisiyle evleniyorlar ya da başka başka partnerlerle birlikte oluyorlar. Burada cinsel ilişki yoktur derken kastedilen, insan hiçbir zaman cinsel ilişkiye girmez değil. İnsanlar tabii ki de birçok insanla cinsel ilişkiye giriyor, evleniyor, birlikte yaşıyor. Ama burada bilinçdışı düzeyde bir beklenti daha var: "O" kadın ya da "o"

adam hep bir yerlerde bekleniyor ama işte burada bir imkânsızlık var. Hatta Lacan ideal erkeği bulduğunu düşünen bir kadın delidir diyor.

B. Saç: *Freud'un şu sözü bize neyi anlatıyor? "Nevrozlar deyim yerindeyse sapkının negatiftir."*

O. Nacak: Zor ve geniş bir soru. Izcovich kitabında bu konuya tekrar tekrar değiniyor. Freud'un bu ifadesi nevrozla sapkınlık arasındaki her şeyin birbirine zıt olduğu anlamına gelmiyor, yani bir zıtlıktan bahsediyoruz, ama her şeyin birbirinin zıttıdır anlamına gelmiyor bu. Izcovich bu metinde şöyle bir şey söylüyor: "Freud nevrozun sapkınlığın negatifi olduğunu ileri sürer, fakat bu tüm fenomenlerin birbirinin zıttı olduğu anlamına gelmiyor. Örneğin nevrozda sapkın özelliklerin bariz olduğu durumlar veya sapkınlıkta eylemin *jouissance*'ının yerini yüceltmeye bıraktığı durumlar vardır." Bir nevrotik için sapkın birtakım eylemlerde bulunmak ya da sapkın özelliklerle ilişkili olmak mümkündür. Yani bir kişinin mazoşistik eylemlerde bulunması bizim için o kişiyi sapkın ilan etmek demek değildir. O kişi kesinlikle bir nevrotik ya da bir psikotik olabilir. Diğer bir yönden de baktığımızda Izcovich bir sapkın için, aynı nevrotikte olduğu gibi, yüceltmenin söz konusu olabileceğini söylüyor. Dolayısıyla şunu anlamak mümkün: Burada tamamen birbirine zıt olan fenomenlerden bahsetmiyoruz.

Peki, ne kastediliyor? Lacan nevroz ve sapkınlığın fantazm açısından birbirine zıt olduğunu söylüyor. Fantazm kavramına bakmamız gerekli. Burada öznenin arzulama stratejisinden bahsediyoruz ve Lacan'daki fantazm kavramını anlamak için iki tane temel kavramı açmamız gerekiyor. Bir tanesi üzeri çizili özne, bölünmüş özne ($\$$), diğeri az önce de bahsettiğim *a* nesnesi. Bu nesnenin somut bir varlığı yok. Bu bildiğimiz gündelik nesnelere daha farklı bir nesne. Bu, arzunun nedeni olan bir nesne ve bir öznenin büyük Ötekiyle karşılaşmasının sonucunda ortaya çıkan bir nesne.

Bu nesneyi şu örnek üzerinden düşünmek mümkün: Yüzüklerin Efendisi'ndeki yüzük. Bu kendi başına hiçbir değeri olmayan bir yüzük ve bunu birtakım insanlar alıp parmağına taktığında görünmez olmak haricinde pek bir faydası da yok. Ama bu öyle bir nesne ki, aynı zamanda bütün Orta Dünya'yı da harekete geçirebilecek kudrete sahip. Ve kendisine yaklaşan öznelere de kaygılandırıcı bir nesne. Dolayısıyla *a* nesnesini buradaki yüzük gibi düşünmek bu kavramı daha anlaşılır hale getirebilir. Hem insanları harekete geçirmesi bağlamında hem de kaygı uyandırması bağlamında buradaki yüzüğü *a* nesnesi gibi düşünebiliriz.

Nevrotik, kendisini *a* nesnesinin karşısında bölünmüş olarak bulan bir öznedir: $\$ \diamond a$. Sapkında ise konum tam tersi. Sapkın için özne pozisyonunda *a* nesnesi var. Sapkın, fantazmında kendisini bu nesne olarak konumlandırıyor. Büyük Ötekinde eksik olan şey neyse sapkın kendisini o olarak sunar. Bunun ne anlama geldiğini iyi anlamak için Izcovich'in kitapta bahsettiği iki vakayı çok iyi okumak gerekiyor. Bu vakaların bir tanesinden kısaca bahsedeyim: Parisli homoseksüel bir adam Paris'teki metrolarda insanlarla karşılaşılıyor ve onlarla bir nevrotiğin yapabileceğinin aksine çok hızlı bir şekilde iletişime geçiyor. Bu kişinin aynı zamanda bir partneri var ve bu kişi partnerinin gözü önünde metroda tanıştığı insanlarla cinsel ilişkiye giriyor. Bu esnada partneri bu sahneyi izliyor. Sapkın özne için buraya kadar her şey çok iyi gidiyor ama ne zaman ki adamın partneri üçüncü kişiyle cinsel ilişkiye girmek istiyor, bu adam müthiş bir kaygı yaşıyor. Çünkü sapkın özne için en önemli olan nokta şu: Büyük Ötekini tam ve eksiksiz olarak tutmak, onun eksikliğini tıkayan bir nesne olarak kendini konumlandırmak. Burada Parisli sapkın öznenin şu anlıyor: Partnerimin benden alamadığı bir *jouissance* var, onun tüm eksikliğini ben kapatamıyorum, ona *jouissance* veren nihai nesne ben

değilim. Tam bu noktada müthiş bir kaygı başlıyor ve sonrasında bu kişi analize gelmeye karar veriyor.

Diğer bir zıtlık ise *jouissance*'la ilgili. Nevrotik için *jouissance*'ını bilmek mümkün değilken sapkın için mümkün. Sapkın neyden keyif alacağını bilen ve bu keyfe erişmek için ketlenmeleri olmayan birisi. Nevrotikse neyden keyif alacağını bir türlü bilemeyen, ketlenmelerini aşamayan bir özne. Hatta nevroitik için *jouissance* katlanılabilir bir şey de değil. Burada da bir zıtlık var: Sapkının ana konumu kendi *jouissance*'ının ve Öteki'nin *jouissance*'ının ne olduğunu bilmek ve tam olarak kendisini o *jouissance* nesnesi olarak konumlandırmak. Nevrotik ise her ne kadar bunu yapabilme fantezileri kursa da bunu yapamayan birisi. Özetle bu zıtlık meselesini iki bağlam üzerinden düşünmek mümkün: Hem fantazmin tersine çevrilmesi olarak hem de *jouissance*'ı bilme olarak okumak mümkün.

Peki *jouissance*'ı nasıl elde edeceğini bilen bir kişi, yani sapkın niye analize gelsin? Çünkü nevroitik için sorun şu: Nevrotik nasıl keyif alacağını bilmiyor, arzusunun ne olduğunu bilmiyor, Ötekiyle nasıl ilişkileneceğini bilmiyor. Ama bu noktada sapkın için işler nevroitik kadar karmaşık değil, sapkının bu konularda büyük soruları yok. Burada tekrar kitabın başlığına geliyoruz: Sapkınlıkta Aşk, Arzu ve *Jouissance*. Sapkın için bu üçü her zaman kusursuz bir şekilde işlemiyor. Dolayısıyla sapkın için işler her zaman yolunda gidiyor demek mümkün değil. Belki nevroitiklere ve psikotiklere göre daha az analize geliyorlar ama yine de sapkınların analize gelmediğini söylemek mümkün değil.

B. Saç: *Amerikalı psikanalist Robert Stoller sapkınlığı şöyle tanımlıyor: Nefretin erotize edilmiş haline sapkınlık denir. Suret'te okuduğumda aklımda kalmıştı, siz ne dersiniz?*

O. Nacak: Direkt olarak bu atfa dair çok net bir şey söyleyebilir miyim emin değilim. Ama buraya gelirken metroda şahit olduğum bir olayı anlatabilirim. Bir adam yanındaki kadına söyle bir şey anlatıyordu: Dünyadaki bütün savaşlar kadınlar yüzünden çıkıyormuş. Bunu duyunca aklıma bu soru geldi. Aslında burada da nefretin erotize edilmiş haliyle karşı karşıyayız diye düşündüm. Çünkü nefretini kadınlara, dolayısıyla bir anlamda erotizmle ilişkili bir noktaya indiriyor.

B. Saç: *Pandora'nın Kutusu gibi bir şey aslında bu söylediğiniz örnek. Kadınlara yönelik nefretin evrensel tarihi alt başlıklı bir kitap var. Pandora mitiyle açılıyor kitap ve sözde dünyada kötülüklerin yayılmasının gerekçesi olarak sunuluyor mit. Ama tabii bu bir yandan da Yunan gibi düşünmek.*

O. Nacak: Bu adamın yapısını bilmiyorum; sapkın mıdır, nevroitik midir, psikotik midir? Ama sapkınlığın nefretin erotize edilmiş hali olarak düşünmek ne kadar yeterli bu konuda çok net bir fikir beyan edemeyeceğim. Bu örnekte şunu görüyoruz: Bu cümle, ötekine dair nefretin bir hayli erotize edilmiş bir formuydu bence. Nasıl olabilir ki böyle bir şey? Nasıl dünyadaki bütün kötülüklerin kaynağı kadınlar olabilir? İşte o zaman nefretle erotizm arasında bence yapıları aşan bir bağlantı olduğunu düşünmek mümkün. Hatta Lacan *I. Seminer*'de uygarlığımızın kendi kendine yeten bir nefret formu olduğunu söylüyordu.

B. Saç: *Kitabın kapağı hakkında sormak istiyorum. Eski Türkçe'de "sapmak" iplik veya sap geçirmek anlamına geliyor. Kitabın kapağı da bu hassasiyetle oluşturulduğunu sanıyorum. Peki terimin İngilizce ve Fransızca anlamları arasında bir fark var mı?*

O. Nacak: Kitabın kapağını tasarımcımız Emrah Bakçay yaptı. Tam olarak zihninde böyle bir şey var mıydı bilmiyorum, ama sonuçta burada sizin getirdiğiniz bir yorum var. Dolayısıyla bu tasarım belli bir anlamda hakikate dokunmuş demek çok da yanlış olmaz.

Lacan sapkınlığı *père-version* diye yazıyor. *Père* Fransızcada baba demek, *version* ise versiyon demek. Bu şu anlama geliyor: Kastrasyon hem nevrozda hem sapkınlıkta gerçekleşiyor. Ama kastrasyon karşısında alınan özel bir stratejik konumu belirtiyor sapkınlık. Bu konumun adı da inkâr. Nevrotik için söz konusu olan şey bastırmayken sapkın için söz konusu olan şey inkâr. İnkâr etmek demek şu anlama geliyor: Bir şeyi inkâr etmeniz için ilk önce tanımanız gerekli. Bir şeyle karşılaştıktan sonra, onu tanıdıktan sonra inkâr edebilirsiniz Ama psikotik için söz konusu olan şey kastrasyonu men etmek. Men etmek demek kastrasyona dair mutlak bir ret demek.

Bir diğer tartışma da şu: Sanırım DSM III'ten itibaren veya DSM IV'ten itibaren perversion (sapkınlık) kavramı yerini parafililer kavramına bırakıyor. Sapkınlık kavramından parafililer kavramına geçiş politik doğrucu saiklerle yapılıyor. Şöyle bir durum daha var: DSM'de ismi değiştiriyorlar, ama tanımları okuduğumuzda politik olarak hoş olmayan birçok ifade görüyoruz. Psikanaliz ise sapkınlık kategorisinin ismini değiştirmekten ziyade sapkınlığın ne olduğunu, sapkınlığın toplumsal anlamdaki sapkınlıkla, ahlaktan sapmayla, normdan sapmayla eşdeğer olmadığını tanımlamaya çalışıyor. Dolayısıyla ben buradaki psikanalizin konumunun daha önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü sapkınlığa parafililer deyip içeriğine dokunmazsanız aslında hiçbir şey yapmamış oluyorsunuz.

B. Demir: *Lacan veya Lacancı yazıları çevirirken karşılaşılan zorluklar nelerdir? Lacancı bir kitabı çevirmiş olan siz ne düşünüyorsunuz bu konuyla ilgili? Bir de Axis Yayınları'nın çeviri veya başka yayın projeleri var mı? Ek olarak, Psikanaliz Araştırma Derneği'nin kurucu üyesisiniz, derneğin ileriki organizasyonları başka planları var mı?*

O. Nacak: İlk önce bu çeviri ile ilgili sorudan başlayayım. Çevirinin ve çevirmen olmanın tabii ki çok zorlu olduğu ortada. Lacancı metinleri çevirirken hangi zorluklarla karşılaşıldığı sorusuna şöyle bir yanıt vereceğim: Bir klinik praksisle ilgili, yani teorik ve klinik ayakları olan bir praksisle ilgili bir metin çevirirken tabii ki dikkat edilmesi gereken birçok unsur var. Bunlardan bir tanesi Lacancı metinler için belli bir ortak dil oluşturmak. Lacancı metinleri çevirirken dikkat ettiğimiz hususlardan bir tanesi de bu. Çünkü farklı farklı çeviriler söz konusu. Zaten ele geçirmesi çok kolay olmayan bir teoriden bahsediyoruz. Axis Yayınları'nın politikasının en temel amaçlardan bir tanesi Lacancılaşma için ortak bir dil oluşturmak.

Axis Yayınları'ndan çıkan bir diğer kitap ise Brezilyalı psikanalist Antonio Quinet'nin *Şehrin Deli Efendileri* kitabı. Bir takım önemli tarihsel figürler ve popüler figürler üzerinden psikozu, yani deliliği ele alan bir kitap. Mesela John Nash bu figürlerden bir tanesi. Bu kitap ocak ayında yayımlandı ve çevirmeni Ceren Korulsan.

Bunun dışında Bruce Fink'in iki tane kitabı var yayın planımızda: Bunlardan bir tanesi *Fundamentals of Psychoanalytic Technique (Psikanalitik Tekniğin Temelleri)*. Bir diğeri *A Clinical Introduction to Freud*, yani *Freudcu Psikanalize Bir Giriş*. Bir diğer planımız ise yaptığımız sempozyumlardaki sunumların metinlerini derleyip yayımlamak. Mesela bunlardan bir tanesinin başlığını söyleyebilirim: Aşk ve Nefret. Aşk ve nefret üzerine Saint-Benoit Lisesi'nde yaptığımız sempozyum metinlerini derlediğimiz bir kitap yayımlama fikrimiz var.

Dernekle ilgili sorunuza geçersek, dernekle ilgili Şunu soyleyebilirim: Yakın zamanda AŞk ve Nefret başlıklı sempozyumumuz oldu. Psikanaliz AraŐtırmaları Derneği, BahçeŐehir niversitesi ve Saint-Benoit Lisesi iŐbirlięiyle gerçekleŐtirdięimiz bir etkinlikti bu. Ocak ayında ise az önce bahsettiğim Şehrin Deli Efendileri kitabının yazarı olan Antonio Quinet geldi. Őubat ayında ise *Sapkınlıkta AŞk, Arzu ve Jouissance* kitabının yazarı olan Luis Izcovich ile birlikte Anita Izcovich geldi. 29 Őubat tarihinde ise ‘‘Utancı’’ başlıklı bir sempozyum gerçekleŐtirilecek ve konuk konuŐmacı önceden de Türkiye’ye gelmiŐ olan psikanalist David Bernard olacak. David Bernard’la birkaç yıl ne çocukluk ve ergenlik üzerine bir çalıŐma yapmıŐtık İstanbul’da. Ayrıca cinsiyetlenme ve cinsiyet konularını ele aldığımız bir etkinlik daha yapmıŐtık.

B. Demir: *Hepsi de halka açık olacak mı?*

O. Nacak: Sempozyum ve çalıŐma günü Őeklinde düzenlenen halka açık etkinlikler de olacak, klinisyenlere yönelik daha çok klinik konuların ele alındığı kapalı toplantılar da olacak.

B. Demir: *ok teŐekkürler. Ayrıca röportaj teklifini kabul edip geldięiniz için teŐekkürler.*

O. Nacak: Ben de çok teşekkür ediyorum böyle bir röportaja n ayak olduğunuz için ve bu konular üzerine düŐündüęünüz için. Umarım ileride başka kitapların başka röportajlarında da görüŐürüz.